

NAS GLAS

Uredništvo: Anton Adamič, Ljubljana, Bohoričeva ulica štev. 12. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejemajo podpisane in zadostno frankirane. Kokopise je adresirati le na urednika.

Upravnštvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/l. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Javni namještenici na okup!

Doista tešku sudbinu proživljaju svi javni namještenici, u prvom redu državni činovnici i službenici. Ne samo da se njihov položaj nakon tolikih patnja, razočaranja i stradanja ne popravlja nego se danomice još pogoršava. Unatoč očekivanju, da će srednjivijem prilika nastati bolji dani, svaka nova žrtva za sanaciju općeg položaja pada na njihova ledja.

Notorna je činjenica, da su žrtve iz dana u dan sve to teže. Umjesto učvršćivanja položaja drž. službenika dolazi nestalnost, koja se obročno produljuje u nedogled, mjesto materijalnog obezbedjenja dolazi redukcija, koja se periodički ponavlja poput gladnih godina i kao Damoklov mač visi nad njihovim glavama, umjesto poboljšanja plaća dolazi otimanje zaslubine na jedan nedoličan način pod vidom altruističke brige za unesrećene sugradjane. I kad bi ovo bilo sve zlo, koje je sudbina namijenila javnim namještenicima, još bi se moglo govoriti o nekoj mjeri, koja je nategnuta ali nije prevršena. Nu kad se uoči tendencija naših vlastodržaca, da sve žrtve za sanaciju općenite ekonomski krize prevale na ledja državnih službenika makar i pod cijenu njihovog potpunog materijalnog a po tom neminovalno i moralnog uništeja, mora se priznati, da takav rad prevršuje svaku mjeru, jer je nepromišljen, nepravedan, a za narodne i državne interese očigledno štetan.

Nakon što je smanjivanje dodataka unatoč izjave vlade o provizornosti ove mjere proglašeno pred kratko vrijeme definitivnim, spremi se velika redukcija drž. službenika i to u broju od 50.000 lica. Nu to još nije sve.

Iz pouzdanog izvora saznajemo, da vlada kanji u najskorije vrijeme smanjiti drž. službenicima dodatke na skupoču za daljnji 50 posto, dakako najprije valda provizorno a onda onako clam et precario i definitivno. I ova mjera opravdat će se potrebom štede i uravnoteženja budžeta, a parlamentat će to naravski bez skrupula i odobriti.

Možda će tukogod ovu vijest i demantirati, ali tom demantiju ne će trebati vjerovati, jer nas iskustvo uči, da vlada ovakove prepade taji do poslednjega časa, kako ne bi drž. službenici bili prerano upozorenji na pogibelj, koja im prijeti i kako se ne bi za vremena mogli spremiti na otpor.

Teško je vjerovati, da u naših vlastodržaca imade tako malo socijalnog smisla i osjećaja pravednosti, te su pripravni i na ovu neracionalnu mjeru. Mi bi iskreno željeli, da nas dogadjaji uvjere o protivnom, ali zato imade slabe nade.

Kraj ovakih prilika ne preostaje javnim namještenicima ino, nego da zbiji svoje robove i priprave se na energičan istup. Neka se nitko ne plaši borbe. Složna i jedinstvena akcija može uroditи samo povoljnim rezulta-

tim, ali u njoj treba da sudjeluju svi, koji se osjećaju iskrenim drugovima i javnim namještenicima. Karijeristi i štreberi ne će i ne smiju smetati, a ako će htjeti ometati poslednje naše napore za goli život nas i naših potrođica, treba s njima obračunati. Treba da se obranimo od materijalne propasti, jer je ova strašna još i u tome, što sa sobom povlači i moralnu propast. U toj samoobrani poduprijet će nas svatko, tko ima jošte poštenija i ljudskog osjećaja.

Javni namještenici! Prislonite se svj bez razlike na svoje organizacije i budite pripravni na najodlučniju borbu. »Zagr. N. gl.«

Kako naj se vedejo državni nameštenici v službi in izven nje.

Kabinet ministra financ je z odlokom z dne 31. julija t. l. št. 4343 priobčil sledečo naredbo gospoda ministra z dne 29. julija t. l. iste št.:

»U javnosti se često piše i u parlamentu i na javnim zborovima govoriti: kako autoritet državnih vlasti nije na onoj visini, na kojoj treba da je i da državni službenici ne uživaju u narodu onaj ugled koji treba da uživaju. Pošto takvo stanje stvari škodi ugledu države, i ima nepovoljno dejstvo na pravilan tok i svršavanje poslova po državnim nadleštvinama, to u vezi čl. 89., 92. i 164. zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradjanskog reda, in napomene g. predsednika Ministrskog Saveta Br. 1578 od 23. jula 1926. god.

Naredujem.

1. Šefovi nadleštava u područnom mi resoru imaju voditi najozbiljniju kontrolu nad ponašanjem podčinjenih mi činovnika kako u kancelariji, tako i van kancelarije, i svojim ličnim primerom, savetima i primenom kazne uticati na ponašanje činovnika. One činovnike, koji se odaju kakvom bilo poruku (pijanstvu, bludničenju, javnoj kocki i. dr.) koji može uticati rdjavo na okolinu i smanjiti ugled i autoritet takvog službenika, predložiti za kaznu a u težim slučajevima i uklonjanje iz državne službe.

2. Službenici kako viši tako i najniži pri vršenju službe u kancelariji i van ove imajo se prema gradjanima najljudnije ponašati, svakog gradjanina primiti, saslušati i reći mu da ima prava na ono što traži (ako ga ima) i narediti i preduzeti izvršenje, ili da nema prava (ako ga nema) i sa kojih razloga, i uputiti ga na upotrebu pravnog sredstva, ako tome mesta ima, i to sve pobranim rečima i službenim tonom.

Najstrožje zabranjujem službenicima da u vršenju službe upotrebljavaju nedopuštene izraze, viku pretjeru i nepotrebnu polemisanje, a svaku opravdanu žalbu na ponašanje

Glasilo Osrednje Zveze javnih nameštenic in upokojencev
:: za Slovenijo v Ljubljani. ::
Cena posamezne št. 1:30 Din.
»NAS GLAS« izide vsakega desete, dvajsetega in zadnjega v mesecu.
Celoletna naročnina . . . Din 40.—
Polletna naročnina 20.—
Lettrletna naročnina 10.—
Za inozemstvo je dodati poštinino.
Oglasli po ceniku.

državnog službenika užeču u ocenu i naredi da se takav službenik najstrožje kazni.«

Ta naredba je izšla nekako sočasno z odredbo o redukciji drag. doklad. Zdi se, kakor da je redukcija zamisljena kot kazen za naše nekvalificirano obnašanje. Oče si je premislil in je vzel otroku odrezani grižljaj kruha z opazko, da ga ni zaslužil, ker se grdo ponaša, za kar je pa doznał šele poslednji trenutek.

Zagrebški »N. Gl.« se je odločno uprl proti podtikanju ter piše med drugimi tudi: »Mi smo že opetovanio naglašali svoje stališče, da zamorejo rešiti samo kvalificirani in korakni uradniki državno administracijo. Za voljo tega je treba očistiti uradniški kader od vseh onih elementov, ki ne spadajo vanj. Za to pa je potrebna velika odločnost s strani vlaže, ki mora postopati brezobzirno ne glede na partie in na osebnosti. Potem pa nadaljuje:

»Nu da današnja vlada, koja takodjer nije pokazala iskrenosti u postizavanju toga cilja, ovako komotno optužuje čitavi stališ drž. činovnika i službenika s javnih poroka, doista nije lojalno. Zar bi se moglo ovako optužiti sve ministre i narodne poslanike zato, što su se i u njihovim redovima prema izjavama nekih uvaženih političkih vodja pojavili poroci »pijanstva, bludničenja, javne kocke i drugo?« Mi znademo, da su neki ministri bili javno proglašeni kockarima, da su se opet neki u saobraćaju ne samo sa strankama nego i sa ustavnim faktorima diskvalificirali ne samo kao državni funkcionari nego i kao ljudi, pa ipak nije nikada nikomu palo na pamet, da optužbu s ovih poroka protegne na sve njihove kolege.

Ova gesta g. predsednika vlade ne samo da nije mudra nego je posvema deplasirana. Nakon njegova postupka sa delegacijama organizacija držav. službenika ovo je ponovni dokaz, koliko cijenit g. predsednik svoje nauže saradnike — drž. namještenike. Mogu li ovi nakon svega toga s ljubavlju raditi svoj odgovorni posao? Može li se od njih nakon materijalnih udaraca i moralnih čušaka tražiti jošte nekih idealja i više nego li sušto vršenje službe samo prema slovu zakona?

Neka odgovore oni, koji tako postupaju s drž. činovnicima i službenicima.«

Vsekako pa morajo čitati uslužbenici finančne stroke z velikim zadoščenjem kleni in možakarski dostavek fin. delegata, g. dr. Šavnika, ki ga je pripisal k tej okrožnici in ki se glasi dobesedno:

Akoravno si ne morem misliti, da bi bile dale pritožbe proti meni podrejenim državnim uslužbencem povod k tej odredbi, Vam jo po službeni dolžnosti sporočam in Vam tudi od svoje strani polagam na srce točko 2. Kakor bi ne bilo ne dobro, ne simpatično znamenje za nas, ako bi že z osebnim nastopom

odbijali publiko, tako je zlasti v finančni službi najbolje priporočilo, ako znamo v ljudeh vzbuditi čut, da se smejo z zaupanjem obračati do nas. S tem seveda ne mislim niti ne moškega dobrikanja napram komursibodi, niti nedopustnega popuščanja v stvari, pač pa ono za modernega uradnika samo ob sebi umevno občevanje s strankami, ki že po svoji korektnosti in po potrebi tudi dobrohotnosti oblike kaže, da smo pripravljeni vsakomur, zlasti pa priprostejšim slojem iti na roko do skrajne meje, ki jo dopuščajo zakon in naši službeni predpisi. Skušnja uči, da morejo na ta način največja nasprotja zgubiti svojo ostrino.

Ne dajte se motiti niti po izpadih, kakor jih je prinesel znani članek »Kmetskega lista« z dne 7. jul. t. l. (»Biriči v kmetskih hlevih«) in ki jih je narodnemu poslancu lažje podpisati, kakor meni tako kvalificirati, kot zasluzijo. Nasprotno: čim bolj se potrudite slediti navodilom gospoda ministra, tem bolj boste demantirali taka — na čast slovenski žurnalistiki bodi rečeno! — tudi osamljena izvajanja. —č

Uradniško vprašanje je vprašanje pravne sigurnosti v državi.

»Jutarnji list« piše:

»Zaščita prava gradjana je osnovno pitanje svega pravnog i društvenog poretkata. Ta garancija prava gradjana intimno je vezana o podjetju funkcija državne vlasti.

Te funkcije državne vlasti mehanički su razdijeljene u zakonima, ali duh podjele leži u primjeni, u izvršbi. Pravni kontinuitet, a potom i zaštita individualnih i kolektivnih prava gradjana leži u izvršbi podjele funkcija državne vlasti, te izvršbi unutar samih oblasti pojedinih funkcija.

Ta izvršba leži u rukama činovništva. Ti me postaje činovništvo po svojim funkcionalnim djelatnostima zastavni dio života pravne države.

Cinovničko pitanje je isključivo pravno pitanje, pitanje pravne sigurnosti u državi.

Samo sa ovoga stanovišta mora se da ovo pitanje posmatra, pa otale vidimo, koliko se zločin na društvenem tijelu počinja va po legalno odgovornim, a u stvari neod-

govornim vlastodršcima, koji ovakovim uređivanjem činovničkog pitanja poradaju na štetu gradjana odgovornost države po principu jednakosti prava i terete. O ovom će da sudi historijska istina.

Da! To je sve zločin i prema općenitosti državljan i prema stalešu činovnika. Ne valja stavljati čovjeku danas u izgled komad kruha, a psihološki ga postavljati u stanje dvoumnice, da li će ga i sutra dobiti. Time se ubija moral — svaki moral.

Nije i ne smije da bude pitanje stalnosti činovnika ovisno o uspjehu na izborima, već o kontinuitetu i stabilnosti pravne sigurnosti gradjana u odnosu zaštite njihovih prava.

Zato je životni petit Jugoslavije, da se pitanje činovnika uredi stalno i nepromjenljivo prema petitima pravne države. Kod toga plaćamo sve moguće i nemoguće vrsti poreza sve tamo do takse na artiju.

Prigodom pitanja redukcije govorili smo o izgradnji činovničkog kadera na bazi strukovne izobrazbe. Tamo smo dokazali, da je uspjelo u ovoj državi rastepstvi činovnički kader, da se rad interesa partija u tom odnosu stvorilo mjesto strukovnih nosioca eksekutive državne vlasti, organički determinovanih legalnim granicama svoje djelatnosti, postavilo zbor partijskih favorita sa pretenzijama svemoćnosti.

Tužna sudba ovakve prakse dostigla nas je i državljan naše države padoše potrebuške dosadjujući se živjeti u ovakovom ambientu.

Što tražimo?!

Da se našem činovništvu zagaranjuje na osnovu principa pravne države, da je subjekt, a ne objekt. Da mu stalnošću položaja budu kao i svakom gradjaninu zaštićena prava proizvirača iz njegova položaja i da se ta prava ne pretvaraju u subjektivni privilegij. Da mu se dade ekonomski baza, da nije izvržen bar elementarnom kruhoborstvu sa svim njegovim posljedicama.

Uz ove uvjete, a na bazi strukovne spreme i izobrazbe osnovani kader činovnika sposoban je da provedbom zakona regulira naš mnogostruki pravni život u cilju zaštite prava gradjana, a da je pri tom vodjen samo interesima kolektivnih i individualnih prava po onoj pučkoj: ni po babu, ni po djedovima, već po pravdi Boga velikoga.«

»Vidva se šalita, a moj načrt je resen. Nisem se mučil z njim le za šalo.«

»Zato pa ga ne skrivaj. Obelodani ga! Ali ga pa midva spraviva v javnost. Človek ne vidi v bodočnost. Ako bi te nenadoma pograbila smrt, pa bi odnesel svojo skrivenost s seboj. Ali bi je ne bilo škoda?«

»Imam res to napako, da nosim vedno polno glavo vsakovrstnih načrtov, a ne zapišem si nikdar nobnega. Vedno odlašam: bom že, bom že. Odlašal bom najbrž do smrti s svojimi zapiski, čeprav smrt menda še ne kleplje kose za moj suhi vrat. Toda o svojem načrtu, ki sem ga zasnoval po prečitanju Šerelove razprave o otroškem jeziku v »Slovani« leta 1904., sem spisal primeren članek in ga poslal v objavo uredniku lista, ki sem bil že več let naročen nanj. Nestrpno sem potem čakal, kadaj izide moj članek, in vsako številko svojega lista sem hlastno pregledal, iskajoč zaželeni naslov svojega spisa. Ker pa je bilo vse moje pričakanje zaman, sem šel v uredništvo vprašat, zakaj da tako dolgo ne izide. »Kaj je vendar z njim? Kje je sedaj? Pošljem ga kam drugam, ako morda Vam ne ugaja.« Urednik mi je mogočno pokazal na svoj koš: »Izginil je tu notri, kamor edino spaša.« »Zakaj pa?« »Ker tako majhni ljudje nimačo pravice misliti na take reči.« Razočaran, srdit in obenem žalosten sem odšel domov. Začel sem iskati prvotno sestavo svojega članka in jo srečno našel med pismi in dopisnicami. Na njej je bil dan dovršitev 12. junija 1904. Shranil sem tisti papir v poseben pismeni zavitek in tam je še zdaj. Pogledal nisem spisa nič več in tudi nobenega novega sestavka nisem od takrat napisal. Vse, vse, kar drugi zapisujejo in prodajajo, se nabira in kopči v moji glavi. Čudno, da mi je že ni razneslo.«

»No, kakšen pa je tisti tvoj dragi načrt? Jako sem radoveden nanj.«

»Odkrij ga nama. Morda ti preškrbiva me-cena.«

Naprej, naprej!

Dalje in konec.

Razčiščenje stališča do političnih strank in kulturnih društev. — Učiteljstvo mora biti solidarno z ostalim državnim uradništvom. — Za sindikalno podlago strokovnih organizacij.

Dalje bo treba imeti pri podružnicah, kakor pri centrali zastopstvo, ki bo odgovarjalo številu članov iz naše organizacije. Nas pa je največ.

Glede pretenj, da bomo izstopili iz vseh društev, moramo zavzeti umerjeno stališče in ukrepati šele po ugotovitvi, da smo vši javni nameščenci edini vsaj v zadeti kruhu, pred vsem naši bratje na jugu, pri katerih vladajo drugačne razmere.

Marsikomu, zlasti neklasificiranemu je solidarnost neljuba, če se je preril do korita, ki mu več nese, kot če bi legalnim potom ali po opoziciji dosegel skromen paberk na rednih dohodkih.

Le v edinstvu je moč in potem bodo naše pretnje kaj zaglele.

Politične organizacije nas neobhodno potrebujejo in se bodo bale izgubiti svoje privržence, glasove in delavce, če popolnoma izprežemo. Gotovim strankam bi bila naša politična desertacija zopet nad vse dobrodošla. Tudi to moramo upoštevati!

Psavino volilno pravico so nam itak vzel in vržimo jim tja še aktivno pravico in zopet le pod pogojem, da smo edini. Pričakovati moramo, da bodo med nami gotovo stavkokazi, katerim bo stranka in po njej pridobljeno korito več od solidarnosti.

Vsekako pa naj pridejo karitativna in kulturna društva šele zadnja na indeks, kajti ogabna politika in narodni interesi ter prosvetno delo naj se ne postavljajo v isto vrsto.

Cankar opisuje mater, ki vleče voz po klancu navzgor. Otroci sede v vozu in jo bijejo, preden dospe na klanec, se zgrudi pod udarci in umre. A to mater je sram celo umreti, ker ni doseglia vrha, čeravno ji to narekuje njeni neskončni ljubezen do svojih otrok.

Mi pa bomo najbrže prej omagali in bomo porinili voz po klancu navzdol, naj se pobije vse, če ni drugače mogoče in če to hoče modra — vlada, ki nam reže kruh.

»Ubogi prijatelj! Škandal, da se ti je moglo prigoditi kaj takega! Koliko škode je naredil našemu narodu in splošni prosveti tisti starokopitni filisterski urednik s svojim tesnosršnjim postopanjem! Takih samovoljnih škodljivcev dandanašnji pač ni več v naših uredništvh!«

»Premalo jih poznaš. Še več jih je sedaj kakor nekdaj. Povem vama svoj načrt, zapišita si ga in potem ga poskusita v javnost potom tiska. Teda bosta spoznavala . . .«

»Velja! Pripoveduj!«

»Poslušajta torej: Bogat sem, zmerjajo me z večkratnim milijonarjem. Denarja imam, da sam ne vem, kam z njim. Oženjen sem že 15 let, otrok nimam. Zato mislim in mislim, kaj bi začel z denarjem, da bi kaj zategel v mojo korist tudi po moji smrti. Če ne drugega, vsaj govorili naj bi o meni. Denarja in drugega premoženja ne maran pustiti na kupu, da bi se moji lakomni sorodniki in drugi lenuhi, ki niso nič trpeli zame, prepirla, pravdali in si pasli trebuje z mojimi žulji. Žena pravi: »Zidajva novo cerkev. Ohranila bo nama večen spomin na zemlji, v nebesih pa nama pripomogla do lepšega trončka.« Jaz se iz gotovih razlogov ne morem ogreti ta predlog. Zopet premišljujem nekaj časa o stvari še nadalje, pa se mi zasveti v glavi pametna misel. Vzradoščen rečem ženi: »Jo že imam. Zavod za nov jezik si ustavim. Kaj takega ni še nikomur prišlo na misel. To bo nekaj novega, nekaj izrednega. Povzdignil bom kulturo. Ves svet bo name zidal z občudovanjem in spoštovanjem. Na veke ne bo pozabljen moje slavno ime! Kakor sklenjeno, tako pa mora biti tudi storjeno,« še pristavim in se takoj odpravim na delo vkljub pomislekom in ugovorom moje pobožne žene.«

F. R.:

Nov jezik.

Sinoč sem zopet sedel v kavarni v našem skritem kotičku s prijateljem Mirkom in Jankom. Pogovarjali smo se o jezikovni vedi. Prišel je na vrsto tudi novi jezik, takozvan »esperanto«. Obtisti priliki se je razvil med nami naslednji pogovor:

»Kaj mislite, ali pride kdaj ta »esperanto« do svetovne veljave, do posredovalnega jezika, kadar je namenjen?«

»Nikdar, nikdar! Sestavljen je enostavno po romanskih jezikih, po laščini, in to odbija. Narodi last človeštva, pa naj je še tako dobra in koriščna, so si preveč nasprotni in izvidljivi, samoljubni in ljubosumni. Last enega naroda ne postane nikdar. Treba bi bilo izumiti ali pravzaprav izsiliti iz prirode nov, od vseh jezikov popolnoma nezavisen jezik.«

»Kako bi se mogel ustvariti tak jezik?«

»Na prvotni prirodni način. Jaz sem že mnogo premišljeval o tem in imam v glavi popoln načrt, ki bi ga tudi izvedel, ako bi bil ameriški milijonar. Toda kot ubog ljubljanskši uslužbenec najraje molčim o takih stvareh.«

»Zakaj pa ameriški? Saj je zdaj tudi v Jugoslaviji mnogo milijonarjev!«

»Da! A naši nimajo svojih milijonov za znanstvena podjetja, in če bi jih kateri tudi dal na razpolago v take svrhe, bi ti milijončki ne začestovali za izvedbo mojega načrta.«

»No, kakšen pa je tisti tvoj dragi načrt? Jako sem radoveden nanj.«

»Odkrij ga nama. Morda ti preškrbiva me-cena.«

Po tej utemeljitvi so bile skoro soglasno (izvzemši 1 glas) sprejete sledeče resolucije,

Učiteljstvo ptujskega sreskega poglavarstva se bo brez izjeme včlanilo pri domačem društvu državnih nameščencev.

2. Odobravamo takojšnji izstop iz vseh političnih in športnih društev pod pogojem, da se vsi javni nameščenci v državi brezpostojno pokore sklepu.

3. Iz kulturnih in karitativnih društev izstopimo v skrajni sili in če bo splošna solidarnost zagotovljala uspeh.

4. Osrednja Zveza naj pritegne v boju za kruh tudi organizacije zasebnih uradnikov, ki so ali pa bodo v doglednem času z nami vred prizadeti po redukciji plač.

5. Prouči naj se tudi uspeh za slučaj splošne absentacije pri prihodnjih drž. volitvah.

6. Osrednja organizacija drž. nameščencev naj združi na sindikalni podlagi vse strokovne organizacije svoje vrste. »Uč. Tov.«

Vestnik.

Bodočim penzionistom na znanje. Gen. direkcija drž. račv. razglaša pod D R br. 102.000 od 29. VII. 1926 nastopno, za vse državne nameščence važno odredbo: 1. Razveljavljata se njeni odredbi DR br. 30.700 od 18. marca 1925 in 85.048 od 12. avgusta 1925. 2. da se novoregulisanim penzijama upočaju zahteve za isplatu tekonda, kad rešenje o penziji odlukom Glavne kontrole bude postalno za državo izvršno. 3. Da se po dobivenim zahtevima za isplatu novoregulisanih penzija izvrši proračun i uputi nalog za isplatu blagajnici najdalje za 10 dana od dana prijema zahteva. 4. Da državne blagajne po tem nalozima odmah postupaju. 5. Da ovo važi samo za lične penzije a da se u pogledu potroških penzija ima i dalje postupati po stavu II. i III. čl. 152. zak. o čin. 6. Da se u opravdanim slučajevima, gde se penzije ne mogu regulisati shodno propisu st. I. čl. 152. zak. o čin. mogu upočivati zahteve za isplatu ukontacije u smislu čl. 131. zak. o drž. računovodstvu. (Glej naslednjo notico!)

Penzija se izplačuje šele po odobrenju Glavne Kontrole. Dočim se je dosedaj v smislu razpi-

sa Gener. Direk. Drž. Računovodstva D. R. br. 30.700 od 18. marca 1925 in soglasnega rešenja Glavne Kontrole br. 31.607 od 7. junija 1925 izplačevala penzija takoj, ko je bila odmerjena, ne čakajoč na odobrenje Glavne Kontrole, je odredil g. minister financ z razpisom D. R. br. 102.000 od 30. junija 1926, da se mora pri odmerjeni penziji ponovno čakati na odobrenje Glavne Kontrole ter se sme penzija izplačevati šele na podlagi tega odobrenja. — S tem smo zopet dospeli tja, kjer smo bili pred zgoraj citiranim rešenjem Gener. Direkcije Drž. Računovodstva, da se namreč izplačevanje penzije zavleče za mesece in mesece. Priporočamo, da vsakdo, kdor prosi za upokojitev, istočasno prosi tudi za odmerjenje penzije. Ako se obe prošnji istočasno predložita ministrstvu prosvetne, se tudi odmeri penzija lahko takoj po upokojitvi in se postopanje na ta način lahko požuri.

Uradnik in agrarna reforma. Kaj pa agrarna reforma? Vidiš, ti še ne veš, kaj je to! Ti namreč kupuješ krompir in salato in kumare in papriko na trgu. Vsako jutro. In včasi se ob lepem dnevu ne veš kam dati in sediš v kavarni, včasi pa greš le na sprehood. In takrat se ti zdi, da raste salata v zemlji in se spominš, da si jo doma sam sejal in sam rezal, kot deček še, mislim. In v okolici naših mest je mnogo parcel, ki spadajo pod agrarno reformo. Po se boš pridružil, ko bodo razdeljevali zemljo, in rekel: »Meni tudi, vsaj 500 m² za krompir in salato! In ob prostem času mi bodo otroci tu sem prihajali in mešali zemljo in začeli občudovati to presilno nevidno moč, ki ji privime narava in življenje! Do bodo plemeniti po srcu in nemu pri gledanju v svet.« In bo gospod, tvoj tovariš, dejal: »Zalostno, ampak tega dati ne morem! Po naredbi so uradniki izključeni od agrarnega zakupa!« Zakaj? Zato, ker se nihče ni brigal! Storimo vse korake, da se uradnikom prizna za vrtove delež pri agrarni reformi! Vršili bomo s tem veliko kulturno nalogu. Mislim, da je zelo nujno, da bi O. Z. interveniral pri pristojnem ministrstvu. Kmalu bo prepozno!

Mali lastnik (čl. 2, št. 9, stan. zak.) in **stol sedmice odd. B** kot **vrhovno sodišče**.

Stol sedmorce odd. B kot **vrhovno središče** v Zagrebu in zadnja instanca v civilnopravnih za-

devah je zavzel s sodbo Br. 277-25-1 z dne 22. marca 1926 v vprašanju, kdo je mali lastnik v smislu čl. 2, št. 9 stan. zakona, stališče, ki je za enkrat merodajno tudi za vse niže civilnosodne stopnje.

Solačnici A. in R. H., tovarniški delavki, sta odpovedali v smislu čl. 2, št. 9 stan. zakona pri okr. sodnji v Ljubljani stanovanje A. K., češ da imata v svoji hišici poleg lastnega le še stanovanje, v katerem stanuje A. K., in sicer na 6 mesecov, to je VIII. 1925 za 8. II. 1926. Okrajno sodišče je s sodbo odredilo, da ostane omenjena odpoved v veljavi. Ugotovilo je sicer, da imata lastnici poleg hiše, v kateri sta te dve stanovanji, sicer res še velik vrt, ki jima donaša jabolka, kadar obrode, njivo, na kateri sta pridelali 650 kg krompirja, 21 litrov fižola, travnik, ki je dal sena za 262 Din, ter gozd, iz katerega pa sta dobili le nekaj strelje; celo posestvo da lastnicama donaša letno čistega dohodka okoli 1000 Din. Okrajno sodišče se je postavilo na stališče, da pri tem dejanskem stanju ni niti govora, da bi imeli lastnici kako premoženje v smislu čl. 2., št. 9. stan. zakona. Lastnici sta delavki, ki zaslužita mesečno skupaj okoli 2000 Din in tovarni in si iz tega zaslužita živila ter bi spadala očitno pod začetko čl. 12., t. 8. stan. zakona, niju posestvo je z ozirom na donos vredno le kakih 10.000 Din, vsled česar sta zelo mali posestnici in jima gre pravica proste razpolage z enim stanovanjem pod čl. 2., št. 9. stan. zakona.

Deželno sodišče v Ljubljani je s sodbo br. III 4-26-4 prizivu najemnika ugodilo ter izreklo odpoved za neveljavno, češ da je čl. 2., št. 9. stan. zakona strogo tolmačila kot izjemo splošnega načela stanov. zaščite, lastnici pa imata poleg hiše še drugo, četudi neznatno imovino ter je v smislu čl. 2. stan. zakona povsem merodajno, če je imovina, ki jo ima mali lastnik, znatna ali neznatna, glavno je, da ima še nekaj poleg hiše, in kdor ima sploh še kaj premoženja razen hiše, ne spada pod čl. 2., št. 9. stan. zakona.

Stol sedmorce odd. B je z razsodbo Br. 277-25-1 z 22. marca 1926 revizijo lastnic zavrnil ter potrdil sodbo deželnega sodišča, tako da je ostal najemnik A. K. v stanovanju. **Stol sedmorce** pravi v razlogih sodbe, da je eno pojem malega lastnika v smislu čl. 2., št. 9. stan. zakona, drugo pa vprašanje, če je tak mali lastnik v smislu stan. zakona postavljen na izjemno stališče istega predpisa stanovanjskega zakona. Izjema od omejitev stanovanjskega zakona v prilog enemu stanovanju velja le, ako so dani ostali pogoji citiranega predpisa zakona. Po poizvednih ugotovitvah sta tožiteljici delavki, ki imata poleg mezde in predmetne hiše tudi še nekaj zemljišča. Njisi jima poslednje vrže le malo dohodka, ni moči pritrdirti reviziji, da bi ga ne bilo štetni za imovino smislu točke 9. čl. 2. zakona o stan. Zakon izrecno navaja le, da se pokojnina in plača ne štejeti za imovino v smislu čl. 2., št. 9. cit. zakona, ne stavi glede drugačne imovine nobenih omejitev ali izjem. Zahteva tudi izrecno, da je le tedaj eno stanovanje izvzeto v hiši malega lastnika, ako so v nji največ tri stanovanja in lastnik nima druge imovine. Osobito se zakon ne omejuje pri tem na imovino večje vrednosti ali take, ki vrže večji dohodek. Zadostuje, da poseduje tak lastnik poleg hiše, plače in pokojnine katerokoli drugo imetje. Seveda ni štetni za tako imovino predmeta brez vrednosti ali prav neznatne vrednosti, ki ne more vsled tega prihajati v poštov kot imovina. Res je mogoče reči, da lastnik hiše s tremi velikimi stanovanji na prometnem kraju velikega mesta z manjšo upravičenostjo pristoja ugodnost čl. 2., št. 9., kakor lastniku slabe hiše v zakotnem kraju s 4 ali tudi več malimi stanovanji, vendar zakon tega ne upošteva, ako le lastnik nima druge imovine razen morebitne plače ali pokojnine. Sodišču se je držati pač določbe zakona. Da pa je zemljišče lastno tožiteljicama, obstoječe iz vrta, njive, travnika in hoste v izmeri 13.560 kvadratnih metrov, štetni za »drugo imovino« v smislu točke 9, čl. 2. stan. zakona, najsi nima posebne vrednosti ali donosnosti, ne more biti nobenega dvoma.

»Moj Dom«.

Kdo je kriv? Beografska »Politika« zahteva od vlade pojasnila glede sledečih vprašanj: 1. Kdo je kriv, da se je zrušila železniška proga Malinska — Topčider, ki bi morala po proračunu stati 50 milijonov dinarjev, medtem ko so stroški gradnje znesli 157 milijonov dinarjev; 2. kdo je kriv, da se je že v l. 1925. užgal premog zagrebškega železniškega ravnateljstva, s čimer je bila država, po cenitvi komisije, oškodovana za 25 milijonov dinarjev, in 3. kdo je kriv, da se je pristaniški nasip v Bakru, ki je stal državo 6 milijonov dinarjev, popolnoma zrušil tri mesece potem, ko je bil

Solidna reklama!

Solidno blago!

Solidne cene!

„VOIKA“ Ljubljana, nasproti Mestnega doma štev. 149.
Zahvaljujte naš brezplačni cenik.

V bližini večjega mesta si kupim samotno graščinsko posestvo z lepim starinskim gradom. Vrt za njim ogradim z visoko in močno ograjo. Sredi vrta dam sezidati poslopje zavoda za novi jezik. V zavod sprejmem pet ali šest dečkov in ravno toliko deklic v starosti do enega leta. Vsi otroci morajo biti popolnoma zdravi ter iz ubožnih rodin. Prednost imajo nezakonski otroci. V zavodu ostanejo do polnoletnosti, to je do izpolnitve 21. leta. Ti otroci pa ne smejo ves čas te dobre priti v dotiko z glasno govorečimi ljudmi oz. romu ljudje ne smejo govoriti vpričo njih tako glasno in razločno, da bi slišali in si zapomnili kako besedo. Otroci se skupaj igrajo, radujejo, smejejo, jokajo, prepirajo, zabavajo in uče pod nadzorstvom učitelja ali učiteljice in si morajo sami izmisli svoj novi jezik. Da se jim jezički omajajo in usposobijo za govorjenje, pa jih mora učiteljica naučiti glasno izgovarjati vseh 25 glasov naše abecede po vrsti in vsekrižem takoj v prvih letih. Pozneje v petem ali šestem letu bi se učili v učilnici tudi pisati te črke, za katere pa bi se morali iz tehnih vzrokov izumiti posebni pismeni znaki. Učili naj bi se v učilnici tudi zlogovati, to je izgovarjati skupaj po dve črki, računati, risati, peti na zlog la, igrati na glasovir ali kako drugo godbeno pripravo, in zunaj šole bi se moral uriti in vaditi tudi v raznih ročnih delih. Večkrat bi v spremstvu učiteljice hodili tudi ven v prirodo ter delali izlete na gore, na jezera, v vasi in mesta; pozneje naj bi obiskovali v mestu tudi gledališke predstave in razne zabavne prireditve tako, da bi spoznali ves svet.

Taki izleti in obiski zabav bi pa pač ne bili varni in koristni. Gojenci in gojenke bi slišali go-

vorjenje ljudi in bi si namešali njih besede v svoji jezik.«

To bi se ne zgodilo. Tudi jaz sem misil na to zadevo in jo napravil brezhibno. Pred izleti bi otrokom zamašili ušesa s primernimi mehkimi kroglicami iz bombaževine ali kake druge tvari in bi potem ne slišali nobene besede tako razločno, da bi sijo mogli zapomniti. Do 21. leta bi gojenci in gojenke že znali svoj posebni jezik govoriti in pisati. Potem bi se morali naučiti še našega jezika, izpustili bi se na svobodo in bi se jim morale preskrbeti primerne službe in opravki, za katere bi imeli največ veselja in sposobnosti. Na ta način bi se dobil popolnoma nov jezik, ki bi postal velikanskega važnosti za svetovno vedo. In kateremu naravnemu jeziku bi bil podoben in kakšne bi bile njegove oblike? Ali ni to vprašanje velezanimivo za jezikoslovce in sploh za vse ukažljene ljudi, posebno pa še za naravoslovce?

S tem sem obrazložil svoj jezikovni načrt le v glavnih potezah. O podrobnosti pa bi lahko spisal celo knjigo in bi jo tudi spisal, če bi jo kdorabil in naročil. Zase pa je ne rabim, ker vse te podrobnosti lahko še nadalje nosim v glavi.

»Radoveden sem, če bi se po tem načrtu res dobil nov jezik in kakšen bi bil.«

»Tudi jaz sem zelo radoveden na to.«

Po teh besedah se je naš pogovor končal, in ker je bilo že precej pozno, smo se razšli. Doma sem naslednji dan sestavil in prepisal za tisk ta članek in zdaj sem spet jako radoveden, če ga bom mogel spraviti v javnost. Ali se bo tudi meni pri tem tako zgodilo, kakor se je pred leti mojemu prijatelju?

izvršen. — List zahteva od vlade, da se krivci sodniško zasledujejo.

Cehi. Poštni uradnik, ki je služboval pred prevratom več let v Trstu in mnogo občeval s slovenskimi poštnimi uradniki, piše o nas v >Pošt. Gl.< . Ko je razpadla bivša Avstria, je bila usoda Čehom toliko mila, da so stopili na čelo češkoslovaškega naroda: Masaryk, Beneš in dr. Rašin. V kratkem času so uredili državo in njene finance, tako da stoji danes ČSR na trdnem temelju. Zato pa uživajo imenovani možje svetovni sloves in mi smo na nje po pravici lahko ponosni. Če bi imela Jugoslavija našim enake državnik, bi vi danes živel v neprimerno boljših razmerah. Podoba je, da niste imeli doslej niti enega spretnega krmilarja na državni ladji. Zato seveda ne prideite nikamor naprej, marveč nazaj se pomicete, ali kakor pravi Slovenec: rako pot greste. V Banatu imate svojo žitnico, ob Hrvaškem Primorju in v Dalmaciji vam je po morju odprta pot po vsem svetu, v vaših gorah so skriti neizmerni zalogi vsakovrstnih rud, v rekah imate neizvrne водne sile itd itd. V istini, malo držav je tako oblagodarjenih, ali kaj pomaga, ko pa pravega državnega gospodarstva ni. Pri slabem gospodarju imajo njegovi posli slabo. Pri slabem državnem gospodarstvu trpi v prvi vrsti državni uslužbenec. Na eni strani se izmetavajo milijoni in milijoni, na drugi strani pa ni pare za najnunejše državne potrebe. Plačani ste slabše kakor mi, a kljub temu nočejo vaši ministri o izboljšanju plač, o izplačilu razlike ničesar slišati, ampak vam plače reducirajo, kar je glede skromnih vaših plač vnebovijoča krivica. Nam so se letos plače znatno

izboljšale, tako da moremo svojemu stanu primerno živeti. Lahko si mislite, kako sem vesel, da služujem v ČSR in nisem ostal v Jugoslaviji!

Knjizevnost.

Zdravje, zdravstveno poučni list, št. 9, je izšel z naslednjo vsebino: Poisci si zdravo nevesto, Naše pravice in dolžnosti za razvoj higijene, O negi zob, Zdravstvene razmere v naši industriji in obrti, Golšna žleza ali golša itd. in različen Drobiz. List najtoplejše priporočamo.

Gruda, mesečnik za ljudsko prosveto, št. 8, je razposlan. Celoletna naročina 30 Din, za dijake in vojake 20 Din. Naroča se v Kolodvorski ulici št. 7.

Zvonček (1. štev.), letnik 1926—1927, je ravnikar izšel s sledеčo vsebino: E. Gangl: Dalmacija, pesem. — Josip Vandot: Kocljeva osveta, planinska pripovedba s podobama. — A. Potočnik: Ljubljana, poučni spis. — Janko Samec: Skrivanje, pesem. — M. Jezerikova: Vila Zlatana, pravljica. — Fr. Rojec: Lambergerjev dom, pesem. — Janko Leban: Valentič Stanič, življenje pis. — Karel Šrbenik: Jure, gledališka igra, pouk in zabava. — Kotiček gospoda Dobropoljskega. — Ta najboljši mladiški list vsem staršem »najtoplejše priporočamo, da ga naroča za svojo deco. Starši naj se ne strašijo malenkostne denarne žrtve, kajti celoletna naročina znaša samo 30 Din. Iz navedenega pa je razvidno, da je Zvonček bogate vsebine, ki bo našim malčkom vedno dobro služila v razvedrilo, pouk in v blažitev srca. Naroča naj se naslovijo na upravo Zvončka, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I.

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH preservat, fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gesteteru Cyclostil.

LUD. BARAGA,
LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6, I.

TOVARNA ČEVLJEV PETER KOZINA & KOMP. izdeluje odslej naprej tudi lahke damske čevlje ter čevlje za gospode najnovejše forme in najboljše kvalitete. Prodaja na malo: Ljubljana, Breg 20, Aleksandrova cesta 1, Prešernova ulica; Zagreb, Račkova ulica 3; Beograd, Knez Mihajlova ulica 4.

Neprekosljivi so le

EXCELLA

šivalni stroji

Nedosežni v konstrukciji in materialu.

Izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom!

J. GOREC, Ljubljana

(palača Ljub. kreditne banke.)

Priporočamo

posebni oddelok za gospode

A. Sinkovec nasi. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg štev. 18, 19

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo točno in solidno

Specjalna trgovina štetarskih izdelkov

priporoča tudi svojo veliko izbiro spo-
minskega izdelkov, galerije
in parfumerije

M. Mihelič

Ljubljana, Šelenburgova ul.

**Najnižje
cene!**

Nabavljalna zadružna državnih nameščencev v Ljubljani

priporoča svojim članom nakup najfinnejše bačke moke, sladkorja, kave, olja, masti, riža, testenin, pralnega in toaletnega mila, dišav, južnega sadja in sploh vsega špecerijskega in kolonialnega blaga. — Pri večjem odjemu izredne cene. — Velika izbira dežnikov in predpraznikov. Izdeluje najfinnejše in najtrpežnejše čevlje vseh vrst po meri innaročilu. —

Kdor kupuje v zadružni, kupuje pri sebi!

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

se priporoča za vse finančne transakcije v tu in inozemstvu. — Sprejema hranične vloge na knjižice in na tekočem računu. — Oddaja srečke državne razredne loterije.

C. J. Hamann,
Ljubljana

Aleksandrova cesta

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest, novorojenčkov, perja in modnih potrebščin. Predtiskarija modernih ročnih del.